

UHKKA

Timo Impiö

Uhka

Timo Impiö

UHKA

BoD kustannus

© Timo Impiö, 2018

ISBN 978-952-80-0391-5

Kustantaja BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Kirjassa esiintyviä Ruotsin vallan aikaisia mittoja

Peninkulma	10, 688 kilometriä
Virsta	1, 069 kilometriä
Syli	1,78 metriä
Kyynärä	58,4 senttiä
Jalka	29,7 senttiä
Kortteli	14,8 senttiä
Tuuma	24,7 millia
Leiviskä	8,5 kiloa
Tynnyri	145 litraa
Tynnyrinala	0,49 hehtaaria

I

Käännyimme kohti nousevaa aurinkoa, siellä jossain, kevättulvaisella voimalla virtaavan Iijoen sivuhaaran yläjuoksuilla, olisivat Simojärven suuret asumattomat erämaat. Olin nähnyt sieltä tulevan partaisia, savulta haisevia miehiä veneet alkukesällä keveästi uiden kuivahaukilastissa ja myöhäsyksyllä siikanelikoiden painosta syvällä kyntäen. Joonalle nuo erämaat olivat tuttuja monilta kala-reissuilta. Minä lähdin mukaan ensimmäistä kertaa. Vilkaisin vielä taakseni. Näin törmällä olevat pirtit, navetat, aitat ja riihet; savupirttien lakeistorvista nousevat savut kertoivat asukkaiden heränneen uuteen päivään. Rinnassa tuntuva riemu antoi lisävoimaa. Askel oli kevyt ja mieli toiveikas. Ei painanut selässä oleva kontti eivätkä olkapäällä olevat sukset.

Ensimmäisen päivän kävelimme sukset olalla pitkin Iijokivarren talvitien pohjaa. Yövyimme

Joonalle tutussa Siuruanhaaran torpassa. Toisena päivänä hiihdimme Siuruajokivarren talvitien pohjaa, joka oli jäiseksi sulanut. Päivällä aurinko paistoi kuumasti toukokuun alun siniseltä taivaalta. Joona lupasi meidän ehtivän yöksi Kuhaan, Laakkosen pojan torpalle. Tiesi vanhan Laakkosen muuttaneen Ranuanjärvelle. Joona sanoi Kuhan torpan olevan viimeinen ihmisasunto ennen Simojärven peninkulmittaisia erämaita. Eipä Laakkosellakaan ollut naapureista haittaa. Kaksi peninkulmaa tuli matkaa Haarainkosken torpasta, ja puolitoista peninkulmaa oli siihenkin hiihdetty edellisestä talosta.

Iltamyöhällä hiihdimme järvellä, auringon puna näkyi vastarannalla. Kahden päivän kulkeminen väsytti, ja mäystin hiersi varpaita. En näyttänyt väsymystä Joonalle, häntä ei mikään tuntunut vaivaavan. Lumen pinta alkoi saada jäistä kuorta, suksen luisto parani. Järven päässä savu kohosi suorana ylöspäin katon lakeisesta.

Rantatörmällä ruskea koira hyökkäsi rähisemään ympärillemme, sitä joutui suksikepillä hätistämään edemmäksi. Parrakas, pitkätukkainen mies harmaassa villapaidassa tuli ulos ja komensi koiran pois.

– No on se Joona, Heikintalon renki. En meinnanut tuntea, vaikka viimeksi satuttiin yhteen Iin talvimarkkinoilla.

– Laakkonen itse, sanoivat poikasi tätä asuvan, Joona ihmetteli.

– Poika asuu, minä olen käymässä. Poika apumiehineen on Simojoen kairassa, kaatavat siellä huhtaa.

– Kuka tämä nuorimies on? Laakkonen katsoi minua.

– Olen saman talon renki.

– Oletko jokivarresta kotoisin?

– Yhdestä alarannan talosta, vaikka ei se minun koti ollut.

– Nuori mies, ilman mitään kotia?

– Olen isätön piian poika. Karkasin kahdentoista ikäisenä talosta, jossa äitivainaja oli ollut piikana. Siinä äitivainajan piikatalossa oli huono kohtelu.

– Sepä oli tarkka selvitys. Noin ujostelematon nuorimies pärjää kyllä maailmalla.

– Saadaanko sitä yösydän olla talossa? Jatketaan matkaa aamuyön kylmäsellä Simojärvelle ja Impiöjärville, Joona kysyi.

– Tulkaahan sisälle. Mukava se on jutustella matkamiesten kanssa, aina jotain uutta kuulee.

Pirtissä oli hämärää, pieni reikä seinäluukussa päästi vain vähän tummuvan illan valoa sianrakkoikkunan läpi. Enemmän valaisi lieden hiipuva loimu, josta savua leijui laipionharjan tuntumassa lakeistorvea kohden. Lieden luota nainen tervehti arasti, kolme

paitapäällistä lasta kurkisti pöydän takaa. Istuimme ovensuupenkille kontit jalkavierellä. Laakkonen istui vastapäätä pöydän luokse.

– Minkä ihmeen takia Heikki-isäntä laittoi tähän aikaan Simojärvelle hiihtämään raskaiden konttien kanssa, haapiolla tuonne ennen ovat nousseet? Laakkonen kysyi.

– Aletaan hauenpyynti heti, Impiönjärvien välisen Salmen sulan auettua. Isäntä apumiehineen tulee, kun on Simojärven jäiden lähtöaika, Joona selitti.

– Jaksavat ne iiläiset isännät riidellä Tiekson kanssa. Vissiin miesmuistin ajan iiläiset ovat käräjöineet kemiläisten kanssa, kuka saa kalastaa Simojärvellä. Viimeksi vuoden 1677 talvikäräjillä iiläiset tuomittiin lunastamaan 40 verkkoa, jotka Tiekso oli takavarikoinut Simojärvestä.

– Iiläisten mielestä niiden oikeus on vanhempi, se on siltä ajalta, kun Simo kuului Iihin, Joona selitti.

– Luuletteko Tiekson ja muiden kemiläisten nyt katsovan läpi käsien iiläisten kalastusta? Mikä nyt olisi muuttunut?

– Kemijoki lienee suurimpia jokia? kysyin. Tuntemattomat seudut kiinnostivat minua. Laakkonen vaikutti tietävän pohjoisen asioita.

– Kemijoki latvahaaroinen on vähintään viisikymmentä peninkulmaa, välissä on vielä viisipenin-

1680- luvun puoliväli. Ruotsin suurvallan
sotilaiden otto rasittaa rahvasta.

Iläistä nuorukaista uhkaa sotilaaksi jou-
tuminen.

Kalastusreissulla Simojärven asumat-
tomiin erämaihin Matti kuulee houkut-
tavan Kemijoen olevan vain päivämatkan
päässä.

UHKA on seikkailukertomus erämaassa
ja pakolaiskertomus ihmisten parissa.

9 789528 003915

Taitto Minna Impiö

ISBN 978-952-80-0391-5